

Politiikan ja viestinnän valintakoe 2023

Valintakokeen ennakkomateriaali

Johan Christensen, Catherine Holst, & Anders Molander. (2022). *Expertise, policy-making and democracy*. New York: Routledge.

Peter M. Haas (2018) Preserving the epistemic authority of science in world politics, *WZB Discussion Paper, No. SP IV 2018-105*, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB), Berlin

Mai'a K. D. Cross. (2013). Rethinking epistemic communities twenty years later. *Review of international studies*, 39(1), 137-160.

Timo Harjuniemi (2022): The "Hierarchy of Credibility" among Economic Experts: Journalists' Perceptions of Experts with Varying Institutional Affiliations. *Journalism Practice* 16(8), 1635-1652.

Esa Väliverronen, Salla-Maaria Laaksonen, Mikko Jauho & Piia Jallinoja (2020): Liberalists and data-solutionists: redefining expertise in Twitter debates on coronavirus in Finland. *Journal of Science Communication* 19(5), 1-21.

Lue huolellisesti kaikki ohjeet läpi

Koe koostuu kolmesta osasta. Kokeen kesto on 4 tuntia. Voit jakaa koeajan osien välillä haluamallasi tavalla. Voit liikkua osien välillä kokeen aikana vapaasti. Vastaa kaikkiin kokeen osioihin. Tallenna vastauksesi aina ennen tehtävästä poistumista.

Sinulla saa kokeen aikana olla auki ainoastaan valintakoejärjestelmä sekä erillinen aineistotiedosto. Älä avaa muita ohjelmia.

Voit luonnostella vastauksiasi ruutupaperille. Ruutupaperille tekemiäsi merkintöjä ei huomioida arvostelussa.

Valintakokeessa on pdf-muodossa olevaa aineistoa. Aineiston saa avata ainoastaan verkkoselaimella. Avatun välilehden saa vetää erilliseen ikkunaan kysymysten rinnalle. Etsi-toiminnon käyttäminen valintakokeessa on sallittua. Etsi-toiminto voi käynnistyä esimerkiksi näppäinyhdistelmällä Ctrl+F tai Cmd+F. Etsi-toiminto ei välttämättä löydä kaikkea tekstiä, esimerkiksi kuvissa olevaa tekstiä.

Valintakokeen arviointi

Valintakokeessa on kolme osaa: kirjallisuuskokeessa kaksi osaa ja aineistokoe. Valintakokeen ensimmäinen ja toinen osa pisteytetään asteikolla 0–7 ja kolmas osa pisteytetään asteikolla 0–22. Tehtäväkohtaiset pisteet on ilmoitettu tehtävän kohdalla. Kaikilta kokeeseen osallistuneilta arvioidaan osa 1. Kokeen osa 2 arvioidaan osan 1 kynnyspistemäärän ylittäneiltä ja hakijat asetetaan osan 1 ja 2 perusteella paremmuusjärjestykseen. Kokeen osa 3 arvioidaan vain osissa 1 ja 2 parhaiten menestyneeltä 102 hakijalta.

Valinnan edellytyksenä on osista 1, 2 ja 3 saadut vähimmäispistemäärät, jotka asetetaan kokeen jälkeen. Pienimmän hyväksyttävissä olevan pistemäärän päättää kyseisen osan tehtävien arvioitsija.

OSA I KIRJALLISUUSKOE

Tehtävä 1 Väittämät ennakkomateriaalista (7 p.)

Tehtävässä 1 on 28 väittämää ennakkomateriaaleina olleista tutkimusartikkeleista. Väittämät yksiselitteisesti pitävät paikkansa tai eivät pidä paikkaansa. Jos väite pitää paikkansa, vastaa **OIKEIN**. Jos väite ei pidä paikkaansa, vastaa **VÄÄRIN**.

Kunkin osion alussa on mainittu, mihin tutkimusartikkeliin väittämät perustuvat.

Oikeasta vastauksesta saat +0,25 pistettä, väärästä vastauksesta tai vastaamatta jättämisestä 0 pistettä. Enimmäispistemäärä tehtävästä 1 on yhteensä 7 pistettä ja vähimmäispistemäärä yhteensä 0 pistettä.

Tutkimusartikkeli

Peter M. Haas (2018) Preserving the epistemic authority of science in world politics, *WZB Discussion Paper, No. SP IV 2018-105*, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB), Berlin

1. Hannah Arendtin mukaan faktapohjaisen totuuden johdonmukainen ja kokonaisvaltainen korvaaminen valhein johtaa siihen, että valheita ruvetaan pitämään totuuksina ja totuuksia epätotuuksina.
Väärin. (s.4)
2. Michael Barnett ja Raymond Duvall kutsuivat tieteeseen liittyvää vaikuttamista konsensuaaliseksi ja episteemiseksi vallaksi.
Väärin. (s.5)
3. Tieteelliseen vaikuttamiseen liittyy ilmiöitä, joita voidaan pitää mahdollistavina (enabling), syy-seuraussuhteisina (causal) tai konstitutiivisina (constitutive).
Oikein. (s.5-6)
4. Normatiivista ja sosiologista legitimizeettiä ei tulisi perinteiseen tapaan ymmärtää toistensa vastakohtina.
Oikein. (s.6-7)
5. Tutkijoiden keskuudessa vallitsee laaja yhteisymmärrys legitimizeetin määritelmästä, mutta ei legitimizeetin muotoutumiseen vaikuttavista osatekijöistä.
Väärin. (s.7-8)

Tutkimusartikkeli

Mai'a K. D. Cross. (2013). Rethinking epistemic communities twenty years later. *Review of international studies*, 39(1), 137-160.

6. Ernst Haas oli ensimmäinen tutkija, joka puhui episteemisen yhteisön käsitteestä.

Väärin. (s.4)

7. Anthony Ziton mukaan eurooppalaisten episteemisten yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet ovat suurimmillaan poliittisen päätöksenteon alkuvaiheessa.

Oikein. (s.5)

8. Episteemisiä yhteisöjä koskevasta ensimmäisen aallon tutkimuksesta nousee esiin neljä tärkeää muuttujaa: päätöksentekijöiden epävarmuus, episteemisen yhteisön suhde päätöksentekijöihin, asiakysymyksen teknokraattis-tieteellinen luonne sekä vähäinen kilpailu.

Väärin. (s.8)

9. David Toke ja Ronald Krebs ovat kritisoineet sitä, että episteemisten yhteisöjen vaikutusvaltaa ja ongelmanratkaisukykyä on aliarvioitu empiirisissä tutkimuksissa.

Väärin. (s.9)

10. Kriisien aikana päättäjien kiinnostus episteemisiä yhteisöjä kohtaan ei välttämättä lisää yhteisöjen tosiasiallista vaikutusvaltaa.

Oikein. (s.13–14)

Tutkimuskirjallisuus

Johan Christensen, Catherine Holst, & Anders Molander. (2022). *Expertise, policy-making and democracy*. New York: Routledge.

11. Schützin ideaalityyppien mukaan ”kadunmies” (”the man on the street”) tuntee pystyvänsä arvioimaan, kuka on tarpeeksi pätevä asiantuntija, sekä tekemään omat johtopäätöksensä kuuntelemalla eri asiantuntijoiden mielipiteitä.

Väärin. (s.12)

12. Oikeusasiantuntijuus on useimmiten sitoutumatonta valtion hallintoon nähden.

Oikein. (s.29)

13. Poliitikoilta saatetaan virallisesti vaatia korkeakoulututkintoa, jotta he voivat edustaa kansalaisten intressejä.

Väärin. (s.35)

14. Hallintomuotona demokratia on paras vaihtoehto, sillä se tuottaa hyvinvointia, vapautta ja distributiivista oikeudenmukaisuutta (distributive justice).

Väärin. (s.42-43)

15. Yksi suurimmista episteemisistä asiantuntijaongelmista on, että asiantuntijat saattavat olla liian itsevarmoja ja liioitella arviointiansa todennäköisyyksiä.

Oikein. (s.68)

16. Populistisen ideologian mukaan asiantuntijat ovat osa kansaa ja näin ollen heidän asemansa päätöksenteossa on tärkeä.

Väärin. (s.78)

17. Demokraattisten neuvottelujen ja erilaisten sosiaalisten etujen kannalta on hyvä, että asiantuntijoita kuunnellaan päätöksenteossa.
Väärin. (s.83)
18. Nykydemokratioissa asiantuntijavallan kasvu vaikuttaa epäsuorasti kansalaisten laskevaan äänestysinnostukseen.
Oikein. (s.85)
19. Asiantuntijoina toimivien viranhaltijoiden (bureocrats) vaihtuvuus vaalien yhteydessä takaa tietopohjaisen päätöksenteon moninaisuuden.
Väärin. (s.89)

Tutkimusartikkeli

Timo Harjuniemi (2022): The "Hierarchy of Credibility" among Economic Experts: Journalists' Perceptions of Experts with Varying Institutional Affiliations. *Journalism Practice* 16(8), 1635-1652.

20. Pankkiekonomisteja haastatellaan usein uutisjuttuihin, vaikka he eivät olekaan journalisteille kaikkein luotetuimpien lähteiden joukossa.
Oikein. (s.1642)
21. Objektiivisuuskriteerin mukaan journalistit voivat tuoda esiin oman näkemyksensä, mikäli käytetty lähde on selvästi puolueellinen.
Väärin. (s.1638)
22. Valtiovarainministeriön asiantuntijat ovat suomalaisten talous- ja politiikkatoimittajien luottamushierarkiassa korkeammalla kuin yliopistojen ekonomistit.
Oikein. (s.1642)
23. Lähteen asema "luottamuksen hierarkiassa" on riippuvainen lähteen henkilökohtaisista ominaisuuksista.
Väärin. (s.1646)
24. Harjuniemen tutkimuksen perusteella asiantuntijuuden ja jonkin asian ajamisen erottaminen toisistaan on talousjournalismissa miltei mahdotonta.
Oikein. (s.1647)

Tutkimusartikkeli

Esa Välvirronen, Salla-Maaria Laaksonen, Mikko Jauho & Piia Jallinoja (2020): Liberalists and data-solutionists: redefining expertise in Twitter debates on coronavirus in Finland. *Journal of Science Communication* 19(5), 1-21.

25. Twitter oli valittu tutkimuskohteeksi, koska se on Suomessa keskeinen areena julkiselle poliittiselle keskustelulle erityisesti niille, jotka haluavat haastaa auktoriteetteja ja vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon.
Oikein. (s.2)
26. Asiantuntijuuden normatiivisen teorian kannattajat kritisoivat niitä, joiden mielestä asiantuntijuus on määriteltävissä tarkasti.
Väärin. (s.4)
27. Liberalisteille vaihtoehtoinen asiantuntijuus perustuu joukkoistamiseen.
Oikein. (s.10)
28. Episteeminen tunkeilu (epistemic trespassing) tarkoittaa sitä, että kokemukseen perustuvalla tiedolla haastetaan tutkittua tietoa.
Väärin. (s.14)

OSA II KIRJALLISUUSKOE

Tehtävä 2. Käsitteiden määrittely (3p.)

Määrittele seuraavat kuusi käsitettä lyhyesti, enintään 650 merkkiä/määritelmä.

Tehtävästä 2 voi saada yhteensä enintään 3 pistettä (0,5 pistettä / käsite).

1. Byrokraattinen hallinto (policy bureaucracy)

Byrokraattinen hallinto on osa hallintorakennetta, jonka päätehtävinä ovat poliittisten ohjelmien laatiminen ja toimeenpano, sekä poliitikkojen neuvonanto (0,25p). Byrokraattista asiantuntijuutta jaetaan poliitikkojen tarpeiden ja tahtojen mukaisesti. Esimerkkejä tästä hallintoelimestä ovat kansalliset ministeriöt tai kansainvälisten organisaatioiden sihteeristöt (0,25p).

2. "Sokea kunnioitus" ("blind deference")

Sokea kunnioitus on Cristina Lafontin (2020) käsite, jossa keskiössä on luottamus tehtyihin päätöksiin, silloin kun kansalaisia ei osallisteta deliberaatioon ja keskusteluun tehdyistä hallinnollisista päätöksistä (0,25p). Esimerkkeinä tästä ovat syvät pluralistiset demokrationäkemykset, jotka vaativat vähemmistön luottamusta enemmistön päätöksiä kohtaan, epistokraattinen demokratia, joka edellyttää sokeaa kunnioitusta asiantuntijoita kohtaan, sekä lottokraattinen demokratia, joka edellyttää luottamusta satunnaisesti valittuihin kansalaisraateihin (0,25p).

3. Relationalinen asiantuntijuuden teoria

Relationaalisen asiantuntijuuden teorian edustajat arvostelevat normatiivista asiantuntijuuden teoriaa, jonka mukaan asiantuntijuus on jotakin lukkoon lyötyä ja annettua (0,25p). Relationaalisen asiantuntijuuden teorian mukaan asiantuntijuus ei perustu pelkästään tiettyihin taitoihin ja muodolliseen pätevyYTEEN, vaan se on laajempi käsite. Teorian mukaan asiantuntijuus on myös sosiaalisesti määriteltyä ja asiantuntijoiden luotettavuus on jatkuvan uudelleen arvioinnin kohde. (0,25p)

4. Kenttäasiantuntija

Kenttäasiantuntijoiden asiantuntijuus perustuu usein sekä tutkittuun tietoon että käytännön kokemukseen. Esimerkiksi ravintoterapeutit, liikunnanohjaajat, sairaanhoitajat ja henkilökohtaiset valmentajat ovat terveellisen elämäntavan kenttäasiantuntijoita. (0,25p) He eivät välttämättä kiistä tieteellistä tietoa, mutta he haastavat asiantuntijuuden tietopohjaa ja puhetapaa. Kenttäasiantuntijat ovat usein aktiivisia ja taitavia viestijöitä, jotka hyödyntävät erilaisia viestinnän työkaluja ja alustoja. Viestintä on tärkeä osa heidän asiantuntijuuttaan. (0,25p)

5. Käytäntöyhteisö (*community of practice*)

Käytäntö tarkoittaa säännönmukaista, merkityksellistä toimintaa, johon asioista perillä olevat yksilöt osallistuvat tietyssä organisatorisessa asiayhteydessä (0,25p).

Käytäntöyhteisön jäsenet eivät välttämättä tiedosta osallistuvansa yhteisiin käytäntöihin, eivätkä heitä yhdistä yhteinen motivaatio tai poliittiset tavoitteet. Heitä ei myöskään sido yhteen asioita koskeva yhteinen pohdinta, koordinaatio tai kollektiivinen itse-identifiointi (0,25p).

Käytännöiksi voidaan ymmärtää Crossin mukaan ymmärtää myös episteemisten yhteisöjen toiminta, kuten Emanuel Adler ja Vincent Pouliot ovat esittäneet. Cross kritisoi kuitenkin Adlerin ja Pouliot'n ratkaisua, sillä sen seurauksena episteemisen yhteisön erityispiirteet jäävät huomiotta. Crossin mukaan käytäntöyhteisöllä on taipumusta sivuuttaa episteemisen yhteisön sisäinen dynamiikka sekä ihmistoimijuus. Käytäntöyhteisön käsitteen etu on se, että se ei määrittele episteemistä yhteisöä liian ahtaasti, mutta sen ongelmana on se, että käytäntö-käsitteestä tulee laaja-alainen, kaikenkattava ilmiö. Käytäntöyhteisön näkökulma ei Crossin mukaan myöskään huomioi episteemisen yhteisön sisäisen koheesion tai menestyksen astetta. (0,25p)

6. Konstruktivismi Crossin mukaan

Konstruktivistisen teorian mukaan sosiaalinen vuorovaikutus määrittää toimijoiden käyttäytymistä ja määrittelee heidän preferenssinsä ja etunsa (0,25p). Faktoista ei ole olemassa vuorovaikutusta edeltävää, määrättyä tulkintaa. Asiolla ei ole määrättyä arvoa, eivätkä toimijoiden preferenssit ole synnynnäisiä. (0,25p)

Sosiaalinen konstruktivismi tarjoaa Crossin mielestä arvokkaan näkökulman episteemisten ryhmien sisäisen yhtenäisyyden sekä niiden ulkoisen roolin arvioimiselle. (0,25p)

Esseekysymykset ennakkomateriaalista (4p)

Alla on kolme kysymystä (tehtävät 3, 4 ja 5) ennakkomateriaaleista. Kunkin kysymyksen kohdalla on mainittu tutkimusartikkeli, siihen viittaava kysymys, vastauksen enimmäispituus sekä enimmäispistemäärä. Vastaa tiiviisti, mutta kokonaisuudessaan virkkein.

Yhteensä esseekysymyksistä saa enintään 4 pistettä.

Tehtävä 3 (1,5 p)

Tutkimusartikkeli: Esa Väliverronen, Salla-Maaria Laaksonen, Mikko Jauho & Piia Jallinoja (2020): Liberalists and data-solutionists: redefining expertise in Twitter debates on coronavirus in Finland. *Journal of Science Communication* 19(5), 1-21.

Mitä Väliverronen et al. (2020) tarkoittavat verkostoituneella asiantuntijuudella (networked expertise)?

Vastauksen pituus on enintään 2000 merkkiä

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) asiantuntemusta alettiin haastaa ja kritisoida julkisessa kansalaiskeskustelussa koronaepidemian aikana. Väliverronen & al analysoivat Twitterissä käydyn keskustelun päävaikuttimia ja argumentteja ”verkostoitunut asiantuntijuus” -käsitteen avulla. (0,25p) Käsite viittaa kollektiiviseen asiantuntijuuden muotoon julkisessa vastakkainasettelussa sekä heterogeenisiin maallikoiden ja asiantuntijoiden muodostamiin liittoumiin. (0,25p) Perinteisiä instituutorajoja pidetään liian jäykkänä epävarmassa tilanteessa, jossa tiedontarve on suuri. Asiantuntijuus ymmärretään julkiseksi prosessiksi, jossa asiantuntijan luotettavuus on rakennettua ja jatkuvan arvioinnin kohteena. (0,25p)

Artikkelin kirjoittajat jakavat verkostoituneet asiantuntijat kahteen osaan: ”liberaalin joukkoistamisen kannattajiksi” ja sekä ”data-solutionisteiksi”. Liberaalin joukkoistamisen kannattajien kritiikin mukaan THL aliarvioi alkuvaiheessa epidemian merkityksen ja toimi liian hitaasti sen tukahduttamiseksi. Heidän

mielestään tällaisessa tilanteessa THL:n olisi pitänyt mobilisoida myös ”maallikoasiantuntijat” keräämään ja prosessoimaan tarpeellista tietoa. (0,25p) Data-solutionistit puolestaan koostuivat lähinnä koodareista, data-asiantuntijoista ja tilastotieteilijöistä. He jakoivat liberalistien kritiikin THL:n toiminnasta, mutta ratkaisuksi he esittivät läpinäkyvyyden lisäämistä ja THL:n käyttämän datan ja mallien avaamista. He uskoivat, että jos kaikilla olisi ollut pääsy dataan, epidemian leviämistä olisi voitu ennustaa paremmin. (0,25p)

Tehtävä 4 (1p.)

Tutkimusartikkeli: Peter M. Haas (2018) Preserving the epistemic authority of science in world politics, *WZB Discussion Paper, No. SP IV 2018-105, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB), Berlin*

Miten Hallitustenvälistä ilmastonmuutospaneelia (IPCC) on kritisoitu?

Vastauksen pituus on enintään 1750 merkkiä

Hallitustenvälistä ilmastonmuutospaneelia (IPCC) ovat toistuvasti kritisoineet niin valtiot kuin analytiikot; näiden mukaan IPCC suosii kehittyneiden teollisuusmaiden tutkijoita (0,25p). Toisen arviointiraportin (1996) mukaan IPCC oli rikkonut vertaisarviointistandardeja ja läpinäkyvyydenmenettelyjä (0,25p). Neljäs arviointiraportti (2007) kritisoi IPCC:tä datan esittämiseen liittyvistä epätarkkuuksista (0,25p) sekä viivästyksestä kritiikkiin vastaamisessa (0,25p).

YK:n pääsihteeri pyysi akatemioiden välistä tiede neuvostoa (IAC) tekemään arvion IPCC:n legitimititeettikriisistä ja tarjoamaan korjausehdotuksia. IAC:n mukaan IPCC:n maine on vaarassa, mikä on vaikuttanut ilmastotieteisiin kohdistuvaan yleiseen luottamukseen. Läpinäkyvyys on tärkeä periaate IAC:n mukaan, ja se tunnisti IPCC:n legitimitetteihaasteiksi epätarkan datayhteenvedon, hitaan reagoinnin paljastuksiin, IPCC:n läpinäkymättömän hallinnon (0,25p) sekä epäluottamuksen epäjohtomukaisen käsittelyn erilaisten työryhmien keskuudessa. (0,25p).

Tehtävä 5 (1,5 p.)

Tutkimusartikkeli: Christensen, Johan, Catherine Holst, & Anders Molander. (2022). *Expertise, policy-making and democracy*. New York: Routledge.

Vertaa lyhyesti demokratian ja epistokratian käsitteitä Christensen et al. (2022) kirjan kolmannen luvun (Expertise in Democracy) pohjalta.

Vastauksen pituus on enintään 2000 merkkiä.

Demokratia ja epistokratia viittaavat päätöksentekonstruktuihin valtionhallinnossa. Demokratiassa kansalaisilla on yhtenäinen osallistumismahdollisuus päätöksenteon prosesseihin, sillä kansalaiset tietävät parhaiten mitä tarvitsevat (0,25p). Abraham Lincolnin sanoin demokratia on kansanvaltaa kansalaisille kansalaisten toimesta. Useimmiten nykymuotoissa tämä valta toteutuu vaalein valittujen edustajien toimesta. Proseduraalisen demokratia-ajattelun mukaan tärkeintä päätöksenteossa on itse prosessi, eli kaikkien äänen kuuleminen ja yhdenvertaisuus, eikä substantiivinen tuloksellisuus (0,25p).

Epistokratia viittaa asiantuntijavaltaan, jossa oletetaan, että parhaimmat henkilöt valtionjohtoon ovat asiantuntijoita, joiden tieto mahdollistaa päätösten tekemisen kansan puolesta (0,25). Platonilaisittain ajateltuna epistokratia on parempi hallintomuoto kuin demokratia, sillä ei voi olettaa, että kaikilla kansalaisilla olisi riittävää tietämystä tehdä episteemisesti oikeita päätöksiä (0,25p). / Vähentääkseen riskiä ”väärin” päätöksiin James Brennan esimerkiksi ehdottaa kansalaisten pätevyyden uudelleenarvioimista ja äänestämisoikeuden antamista kansalaisille pätevyystestin pohjalta (0,25p).

Näin ollen suurin ero demokratian ja epistokratian välillä syntyy siitä, kenelle annetaan valtaa päätöksenteossa. Mikäli valta on sidottu episteemisiin yhteisöihin, silloin päätöksenteko voi olla ”oikeaa”, mutta usein myös yksipuolista asiantuntijoiden kapeakatseisuuden takia. Demokratiassa keskiössä on legitiimi valta, jossa päätöksenteko on moniäänistä ja yhdenvertaista. (0,25p) Demokratia ja epistokratia eivät kuitenkaan täysin poissulje toisiaan.

Minimaalisen episteemisen demokratiaperustelun mukaan demokratia on vähintään yhtä hyvä kuin satunnainen päätöksenteko, mutta huonompi kuin asiantuntijoille keskitetty päätöksenteko. Ongelmana kuitenkin on, ettei tällaista asiantuntijavaltaa pystytä legitimoimaan, sillä on vaikeaa saavuttaa yksimielisyyttä siitä, kuka on oikeanlainen asiantuntija. Landemoren maksimaalisen perustelun mukaan demokraattinen deliberaatio ja päätöksenteko ovat episteemisesti tuottavampia, sillä suuremmissa, kognitiivisesti moninaisemmissa ryhmissä on parempaa ongelmanratkaisukykyä kuin rajatussa asiantuntijaryhmässä. (0,25p)

OSA III AINEISTOKOE

Tutustu kokeessa jaettuun uutisartikkeliin. Alla on kolme esseekysymystä (tehtävät 6, 7 ja 8), analysoi uutisartikkeliä kunkin kysymyksen kohdalla mainitun tutkimusartikkelin avulla. Arvioinnissa painotetaan asiasisällön osaamisen lisäksi ilmaisun selkeyttä, perustelujen loogisuutta sekä vastauksen hyvään rakennetta.

Aineisto on poistettu tekijänoikeussyistä

Aineisto: Niinivuo, Samuli (2023). Tungosta ideamarkkinoilla. *Helsingin Sanomat*.

Tehtävä 6 (7,5 p)

Esseekysymys

Arvioi ajatushautomoiden vaikutusvaltaa episteemisenä yhteisönä ja vaikutusvaltaa selittäviä taustatekijöitä. Perusta arviosi Crossin (2013) neljään uudistusehdotukseen (innovations) episteemisten yhteisöjen tutkimukselle.

Vastauksen pituus enintään 6000 merkkiä.

Hyödynnä vastauksessasi seuraavaa tutkimusartikkeliä:

Mai'a K. D. Cross. (2013). Rethinking epistemic communities twenty years later. *Review of international studies*, 39(1), 137-160.

Episteemiset yhteisöt ovat ammattimaisia verkostoja, joilla on arvovaltaista ja poliittisesti merkityksellistä asiantuntemusta sekä osaamista jollakin tietyllä alalla. Episteemiset yhteisöt suostuttelevat muita toimijoita omaksumaan uskomuksiaan ja poliittisia tavoitteitaan. Muista yhteisöistä episteemiset yhteisöt eroavat siten, että ne validoivat tietämyksensä yhteisön sisällä. Episteemisten yhteisöjen on lisäksi esitetty tavoittelevan altruistisia, koko ihmiskuntaa hyödyttäviä tavoitteita. (1p)

Cross esittelee aikaisemman tutkimuksen ja kritiikin perusteella neljä uudistusehdotusta episteemisten yhteisöjen tutkimukselle. Ehdotukset liittyvät yhteisön sisäiseen koheesioon ja ammattimaisuuteen, epävarmuuteen, päättäjäsuhteisiin sekä tiedon luonteeseen. (0,5 p)

Ensimmäisenä uudistusehdotuksena Cross korostaa sisäisen yhtenäisyyden ja ammattimaisuuden merkitystä arvioidessa episteemisten yhteisöjen vaikutusta. Sisäisen yhtenäisyyden ja ammattimaisuuden kriteerejä – tai niiden puutetta – oli mahdollista pohtia ajatushautomoiden koulutustoiminnan tai muun toiminnan kohdalla, tai sitten viittaamalla jäsenten arvoihin, taustaan, suhteisiin ja verkostoihin. (1p)

Toisena uudistusehdotuksena Cross mainitsee epävarmuuden. Aineistossa epävarmuudesta kertovat huoli öljykriisin jälkeisestä taloussuhdanteesta, ympäristökysymyksiin liittyvä ”sääntelyuhka” sekä finanssikriisi. Toisaalta ajatushautomon ajamien arvotavoitteiden onnistuneisuuskin esiintyi itse aiheutettuna epävarmuutena, kun Evan entisen johtajan pohti sitä, että ajatushautomo oli tehnyt itsensä tarpeettomaksi. (1p)

Kolmas Crossin uudistusehdotus liittyy episteemisten yhteisöjen suhteisiin päätöksentekijöiden kanssa. Aineistossa kerrotaan, että poliittiset puolueet ovat perustaneet omia ajatushautomoita sekä mahdollistaneet niille strategisen tutkimuksen rahoitushaun. Ajatushautomot ovat osoittaneet myös oma-aloitteisuutta päätöksentekijöiden suuntaan, esimerkkinä kansanedustajille toimitettu Evan käsikirja. Ajatushautomoiden vaikutusmahdollisia ovat kuitenkin rajoittaneet suomalainen korporatismi sekä kilpailu muiden toimijoiden kanssa. (1p)

Neljäntenä uudistusehdotuksena Cross nostaa esiin tiedon luonteen. Episteemiset yhteisöt samaistetaan usein tieteelliseen tietoon ja tutkijoihin, mikä sivuuttaa muut, ei-tieteellistä asiantuntijatietoa omaavat ryhmät. Aineiston mukaan ajatushautomo ei ole (tieteellinen) tutkimuslaitos, etujärjestö tai viestintätoimisto. Ajatushautomoiden asema ja uskottavuus tiedontuottajana on muuttunut huonompaan suuntaan; esimerkkinä ajanhengestä mainitaan ajatuspaja E2:n muodon- ja nimenmuutos ”E2 Tutkimukseksi”. (1p)

Lisäksi vastauksessa voi saada lisäpisteitä (0.5-1-1.5-2p) liittyen ilmaisun selkeyteen, argumentoinnin loogisuuteen, vastauksen hyvään rakenteeseen, havainnollisiin esimerkkeihin tai ansiokkaisiin vertailuihin. Mahdollisia pistemenetyksiä voi puolestaan tulla asiavirheistä, epäselvästä ilmaisusta tai siitä, ettei vastaaja perustele näkemyksiään.

Tehtävä 7 (7,5 p)

Esseekysymys

Analysoi ajatuspajojen asemaa luottamuksen hierarkian ja korporatismiin käsitteiden avulla. Sovella Harjuniemen (2022) ja Helsingin Sanomien artikkeleissa esitettyjä ajatuksia.

Vastauksen pituus enintään 6000 merkkiä.

Hyödynnä vastauksessasi seuraavaa tutkimusartikkelia:

Timo Harjuniemi (2022): The ”Hierarchy of Credibility” among Economic Experts: Journalists’ Perceptions of Experts with Varying Institutional Affiliations. *Journalism Practice* 16(8), 1635-1652.

Journalistien täytyy päivittäisessä työssään kyetä arvioimaan käyttämiensä uutislähteiden hyödyllisyys ja luotettavuus. He ovat riippuvaisia lähteistä, joiden lausuntoja he voivat siteerata tosiasioina. Harjuniemen artikkelin mukaan lähteet on käytännön journalismissa asetettu hierarkkiseen järjestykseen, jossa ”ylimmän ryhmän jäsenillä on oikeus määritellä, miten asiat ovat”. (0,5p) Journalisteille uutislähteiden luotettavuus perustuu toisaalta institutionaalisen statukseen ja poliittiseen valtaan (esimerkiksi viranomaiset, poliitikot ja etujärjestöjen edustajat), toisaalta kykyyn antaa objektiivista ja tutkimukseen perustuvaa tietoa (esimerkiksi yliopistojen tutkijat). (0,5p)

Korporatismilla viitataan Helsingin Sanomien artikkelissa päätöksentekojärjestelmään, jossa erilaiset etujärjestöt vaikuttavat tai osallistuvat yhteiskunnalliseen vallankäyttöön. Esimerkiksi Suomessa talouspolitiikkaa ohjattiin pitkään toisen maailmansodan jälkeen valtiojohdon ja eturyhmien välisillä sopimuksilla. (1 p)

Helsingin Sanomien artikkelin perusajatuksena on, että ajatuspajat eivät ole etenkin Suomessa saavuttaneet kovin vankkaa asemaa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. (0,5p) Artikkelin haastatellun professori Anu Kantolan mukaan ajatushautomot eivät oikein ole löytäneet tilaa Suomen poliittiselta kentältä, jossa ammattiyhdistysliikkeellä ja elinkeinoelämän etujärjestöillä on ollut iso rooli. (0,5p) Ajatushautomot eivät Kantolan mukaan ole oikein myöskään saaneet jalansijaa tutkimuksen kentällä, jossa valtion ja etujärjestöjen tutkimuslaitosten asema tiedon tuottajina on vankka. (0,5p)

Korporatistisissa ajatuspajojen asema ”luottamuksen hierarkiassa” ei siis ole ollut kovin korkea verrattuna kilpaileviin toimijoihin. Ne eivät ole päässeet määrittelemään ”miten asiat ovat”. Niiden institutionaalinen status ei ole ollut yhtä korkea kuin ammattiyhdistyksillä ja elinkeinoelämän etujärjestöillä. Tutkitun tiedon markkinoilla niiden asema ei myöskään ole ollut yhtä korkea kuin perinteisillä tutkimuslaitoksilla. (2p)

Lisäksi vastauksessa voi saada lisäpisteitä (0.5-1-1.5-2p) liittyen ilmaisun selkeyteen, argumentoinnin loogisuuteen, vastauksen hyvään rakenteeseen, havainnollisiin esimerkkeihin tai ansiokkaiisiin vertailuihin. Mahdollisia pistemenetyksiä voi puolestaan tulla asiavirheistä, epäselvästä ilmaisusta tai siitä, ettei vastaaja perustele näkemyksiään.

Tehtävä 8 (7 p.)

Esseekysymys

Analysoi artikkelissa mainittujen ajatuspajojen (think tank) roolia asiantuntijatoimijana politiikan teossa (policy-making).

Vastauksen pituus enintään 5500 merkkiä.

Hyödynnä vastauksessasi seuraavaa tutkimusartikkelia:

Christensen, Johan, Catherine Holst, & Anders Molander. (2022). *Expertise, policy-making and democracy*. Routledge.

Politiikka kaipaa asiantuntijuutta yhä monimuotoisemmassa ja – tahoisessa yhteiskunnassa. Christensen, Holst ja Molander (2022) puhuvat kirjassaan muun muassa asiantuntijuuden faktasta (fact of expertise), jonka mukaan tieto ei ole tasaisesti jakautunut, vaan joillain henkilöillä on konkreettista osaamista omalta alueeltansa. Nämä tutkijat korostavat, että nykyyhallinnoissa monimutkaisten yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisuun poliitikot tarvitsevat asiantuntijoiden tietoa ja taitoa. (0,5p)

Asiantuntijuutta ilmenee monenlaista. Christensen et al. (2022) määrittelevät ajatuspajat hallituksen ulkopuolella toimiviksi asiantuntijayksiköiksi. Ajatuspajat silti eroavat yliopistoista ja instituuteista, sillä ne ovat erikoistuneet ajankohtaisiin politiikkamietintöihin ja tuottavat keskitetysti vain näihin liittyvää tutkimusta. Niinivon Helsingin Sanomien (21.1.2023) artikkelissa tuodaan esiin, että nämä asiantuntijaelimet ovat lähtöisin 1900-luvun alun Amerikasta ja ovat verrattavan uudenlainen hallintoon vaikuttava elin. (0,5p)

Koska ajatushautomoiden ajankohtaisen politiikan tutkimustulokset palvelevat päätöksentekijöitä konkreettisemmin, eivätkä ne ole samalla tavalla tieteellisesti neutraaleja kuin tutkimuslaitosten ja yliopistojen tuottaman tulokset, havaitaan usein, että tämänlainen neuvonanto on ideologisesti sävyttynyttä. (0,5p) Maaailmanlaajuisesti ei myöskään ole poikkeavaa, että puolueilla olisi omat ajatuspajat. Niinivon artikkelissa mainitaan Kalevi Sorsan säätiö (SDP), Ajatuspaja E2 (Keskusta), Toivo (Kokoomus), Visio (Vihreä liitto) ja Vasemmistofoorumi (Vasemmistoliitto). (0,5p) Oleellista on myös tiedostaa ajatushautomoiden taloudelliset intressit. Moni ajatuspaja saa rahoituksensa erilaisilta etujärjestöiltä, jotka näin ollen saavat omaa agendaansa esille neuvonannossa. (0,5p)

Niinivon artikkelin mukaan ajatushautomot tulivat 70-luvulla tutuiksi etenkin talouspoliittisella saralla. Ja olivat vahvasti läsnä aina 2008 vuoden finanssikriisiin asti. 1970-luvulla sanotaan myös Suomalaisen Elinkeinoelämän valtuuskunnan (Evan) syntyneen. Evan rooli suomalaisessa politiikassa ja talouselämässä on ollut merkittävä, sillä sen nähdään johdatelleen edustajien tehtävienkuvaa, muun muassa 2019 eduskuntavaalien alla ilmestyneen ”Uuden kansan edustajan käsikirjan” tapaisten julkaisujen kautta. (0,5p)

Suomalaisesta päätöksenteosta löytyy muitakin esimerkkejä siitä kuinka tehokasta ajatushautomoiden rooli voi olla. Helsingin Sanomien artikkelissa kerrotaan, että Juha Sipilän hallituksen aikana otetun perustulokehityksen takana oli ajatuspaja Täнк. Tilattu selvitys poiki puolesta vuodesta päätöksen, joka kieli ajatushautomon vahvasta aktiivisuudesta ja agentuurista, sillä hallitus oli siihen asti toiminut täysin vastakkaisella tavalla sosiaalietuuksien suhteen. (0,5p)

Ajatushautomoiden rooli on täten suuri. Tarkastelemalla näitä voidaan identifioida demokraattisia ja episteemisiä huolia, jotka löytyvät myös Christensen et al. (2022) kirjasta. Päällimmäisenä nousee huoli demokratiasta. Mikäli keskustelua käydään asiantuntijoiden kesken suljetuissa huoneissa, tai vaalein valitut päättäjät eivät käy tarpeeksi keskustelua keskenään tai kuuntele äänestäjiensä tahtoa, voidaan luisua asiantuntijainvaltaan. (0,5p) Toisena epistokraattiaan liittyvänä huolena nousee kyky arvioida kuka on asiantuntija, tai kuinka monipuolista keskustelua aiheista käydään (etenkin jos oletetaan kirjan kuvaamalla tavalla asiantuntijoiden olevan kapeakatseisia). Koska asiantuntijakeskustelut eivät ole niin avoimia kuin eduskunnan keskustelut on myös vaikea arvioida ajatushautomoiden todellista vaikutusta päätöksentekoon. (0,5p)

Lisäksi vastauksessa voi saada lisäpisteitä (0.5-1-1.5-2p) liittyen ilmaisun selkeyteen, argumentoinnin loogisuuteen, vastauksen hyvään rakenteeseen, havainnollisiin esimerkkeihin tai ansiokkaisiin vertailuihin. Mahdollisia pistemenetyksiä voi puolestaan tulla asiavirheistä, epäselvästä ilmaisusta tai siitä, ettei vastaaja perustele näkemyksiään.